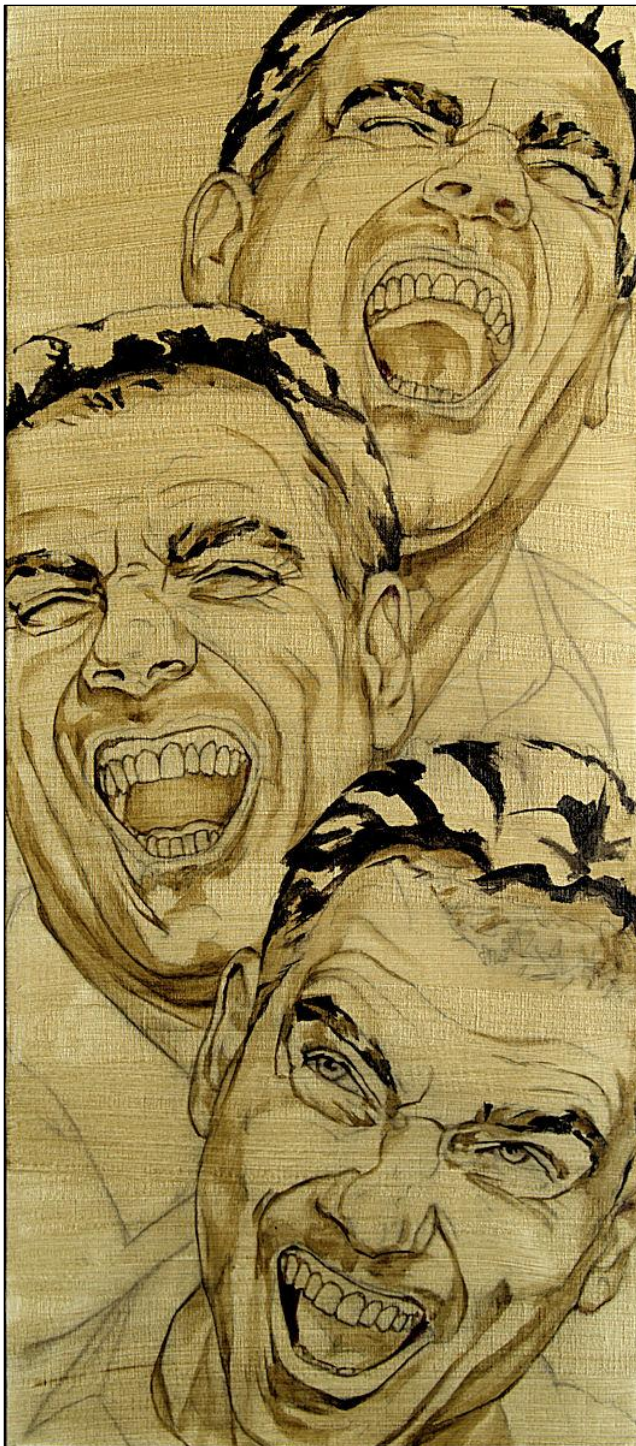

Ontstaansproces 'Lachen!'

(zelfportret Remigius, 90x40 cm, 2010, acryl op linnen)

Dit artikel schreef ik voor een publicatie in tijdschrift Palet van februari 2011 (voor PDF zie archief website).

Uitgangspunt was het maken van een blikvanger voor mijn vier exposities/beurzen van dit najaar. Daarnaast wilde ik het schilderproces vastleggen om te gebruiken als voorbeeldmateriaal voor mijn lessen.

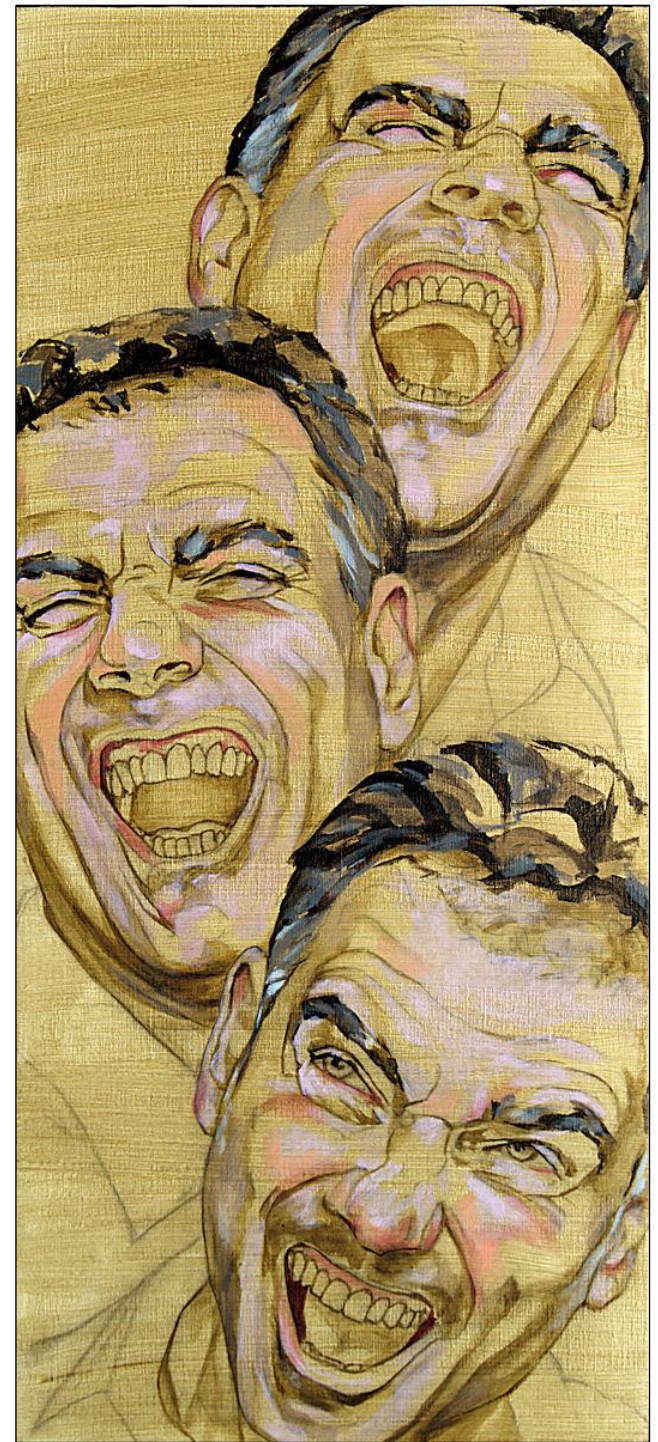
Voor dit doek heb ik uit meer dan 40 foto's gekozen voor deze compositie van drie koppen. De foto's staan afgebeeld in het artikel in Palet (zie PDF website).

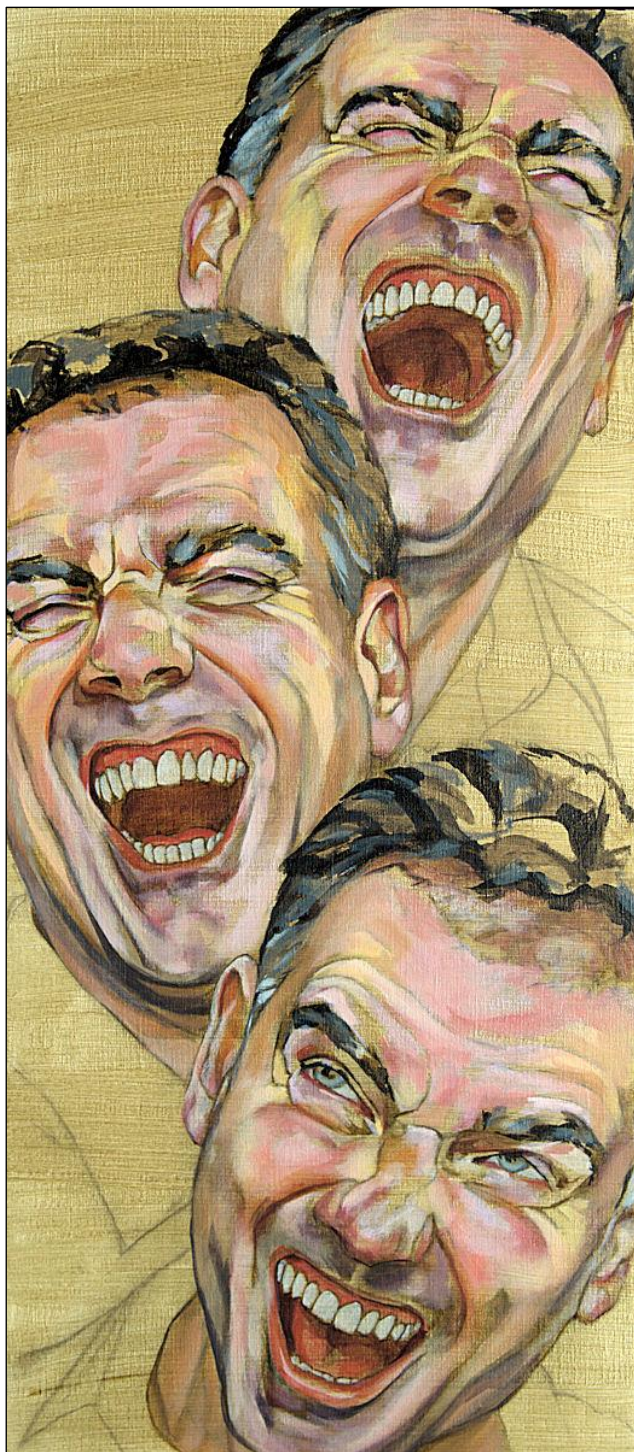
Links zien we de ondertekening met HB-potlood op schilderslinnen, overschilderd met lijnen in Omber Naturel. Vervolgens zijn de schaduwen aangegeven in Omber Naturel dat is aangelengd met Acryl Medium.

Na droging is een min of meer egale laag van Omber Naturel met veel Medium aangebracht met een spalter (verdunnen met water in plaats van Medium maakt de verf instabiel; het blijft onvoldoende aan de drager kleven). Deze onderlaag schijnt door in de latere fasen en vermindert de absorptie van het doek.

Vervolgens zijn de donkerste haarpartijen, wenkbrauwen en wimpers ingeschilderd in een menging van Gebrande Omber met Ultramarijn (wat vermengd met Titaanwit mooie grijzen geeft).

Rechts zien we de eerste fase in huidtonen, waarbij eerst wordt gezocht naar de koelste (Alizarin Crimson met Ultramarijn en Titaanwit) en warmste huidpartijen (Cadmium Rood Midden met Cadmium Geel Midden en Titaanwit).

Links zien we steeds meer kleur en nuances ontstaan; donkerder paars voor schaduwen, een lichte toon van de haarkleur voor de baardgroei, paarsig rood voor de monden en neuzen, gelige groenen (waarbij de ondergrond sterk meespeelt), enzovoorts.

Het palet vertoont steeds meer kleurschakeringen, die je ook kunt mengen met Titaanbuff en Omber Naturel om je kleuren te verzachten of verzwakken.

Voor de variatie in de haarkleur heb ik naast Gebrande Omber met Ultramarijn ook Omber Naturel gebruikt. Haren kunnen het best in vlakken worden opgezet in de groeirichting, overschilderd met losse haren.

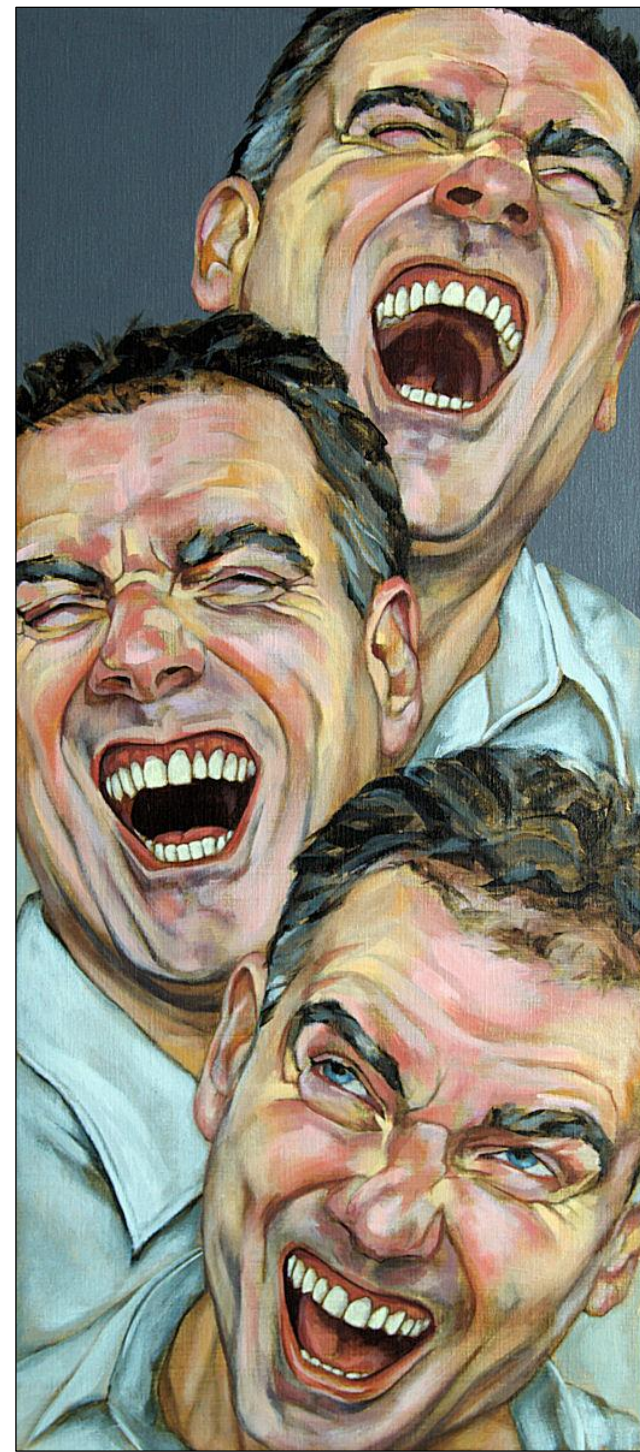
Overigens houd je de verf transparant door vrijwel altijd medium toe te voegen (tenzij je een dekkende kleur wilt aanbrengen, zoals voor de lichtste partijen).

Ondanks het gebruik van Medium heeft acrylverf de neiging om een scherpe lijn te geven aan de randen van je kwaststreek. Wanneer dit niet gewenst is, veeg dan met een vinger één kant van die kwaststreek in de achtergrond weg. Dat geeft mooie overgangen.

Rechts zie je een steeds verder doorgewerkt resultaat. De donkerste kleur in de monden is Cadmium Rood Midden met Ivoorzwart; een heel warm donker. Puur zwart ziet er mat en dood uit.

De tanden hebben een eerste dunne laag Titaanbuff gekregen. Gebruik voor het oogwit een menging van een lichte huidtoon, Gebrande Omber en Titaanwit.

De overhemden zijn in Omber Naturel met Ultramarijn opgezet. Natuurlijk met veel Titaanwit.

De eerste uitvoering van de kleding was al bijna goed, maar is met wat groeniger tinten nog wat verdiept (zie het eindresultaat rechts). In vrijwel het hele schilderij zie je hier en daar trouwens nog steeds de onderschildering doorschijnen.

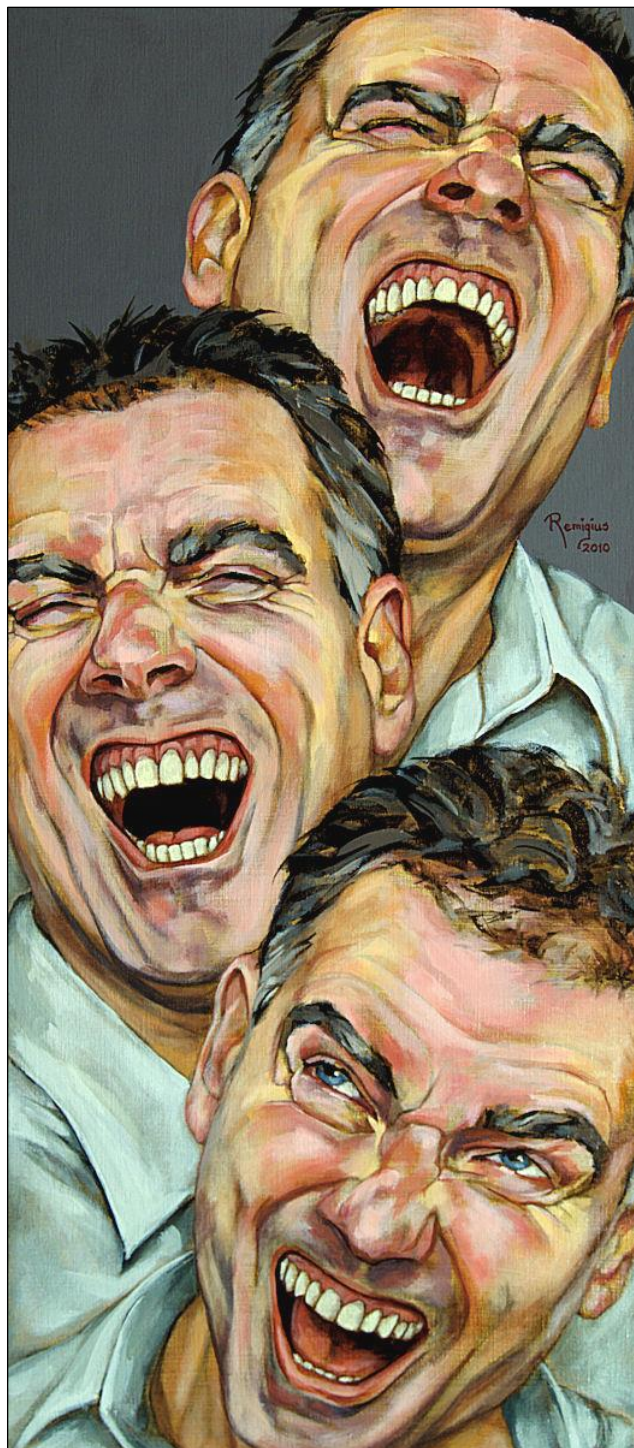
De grijze achtergrondkleur (een koel grijs van Ivoorzwart en Titaanwit) laat de huidtinten mooi uitkomen.

Voor de afwerking zijn vele details nog eens nagelopen en dan komt het moment dat het maar klaar moet zijn. Dat betekent voor mij dat het gesigneerd wordt en in de vernis wordt gezet (doek plat leggen, inspuiten met een bus Acrylvernis en een nacht laten drogen).

Het eindresultaat is voor mijn doen erg snel tot stand gekomen. In totaal heb ik er minder dan 30 uur aan gewerkt, inclusief het fotograferen en het schuiven met de compositie.

Tot slot nog iets over de motivatie voor dit portret: een portret waarop wordt gelachen met ontblote tanden is mij een doorn in het oog. De kijker wordt afgeleid van het portret door een 'would be-smile', het is bijna nooit echt, het is een grimas. Vóór 1900 zijn er nauwelijks portretten te vinden waarop iemand z'n tanden bloot lacht.

En toch, onder de juiste omstandigheden blijft zo'n vooroordeel niet altijd op te gaan; ik ben, hoe onbescheiden dat ook klinkt, uitermate tevreden over het resultaat. Hihhi, hahaha!

Update oktober 2018

Ten opzichte van 2010, wil ik een paar kleine veranderingen aanraden:

Begin niet met details als wenkbrauwen en wimpers. Het gevaar is dat je dan niet meer van het detail loskomt.

Begin met grote vlakken huid in middenkleuren, zodat je nog naar licht en naar donker kunt corrigeren.

Maak deze middenkleuren van 'troebele' mengingen. Troebele oranje van Alizarine Crimson (ook wel Kraplak of Karmijn genoemd) en Cadmium Citroen. En troebele paarsen van Ceruleum en Cadmium Rood Midden. Maak deze mengingen zo nodig lichter met Titaanbuff. En troebeler met Gebrande Omber.

Staar je niet blind op de perfecte kleur; toonwaarden (verhouding tussen licht en donker) zijn veel belangrijker.

Grote, stoere kwaststreken maken een portret schilderachtiger, kunstzinniger. Niet poetsen dus! Neem na iedere toets een beetje afstand, als je dicht op je werk zit, lijkt alles wat je doet al snel te veel.

Veel plezier en succes,

Remigius
portretschilder